

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องลักษณะการอบรมเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปางเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการอบรมเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 113 คน ประกอบด้วยนักเรียนชาย 57 คน นักเรียนหญิง 56 คน ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 113 ฉบับ และได้รับคืน 113 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่ปรับปรุงมาจากอุบลรัตน์ เรืองเงิน (2548) เป็นแบบ 5 ระดับ และแบบสอบถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแบบสอบถามจากจริญญา จันทกฤษณ์ (2542) เป็นแบบให้เลือกตอบ แบบจริง ไม่จริง ในการสร้างแบบสอบถามได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ และค่า F-test

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง นักเรียนเพศชายมากกว่านักเรียนหญิง เป็นเพศชาย จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 50.44 เพศหญิงมีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 44.56 ส่วนมีสภาพการอยู่อาศัยร่วมกับบิดามารดาจำนวนมากที่สุด คือ 74 คน คิดเป็นร้อยละ 65.48 นักเรียนที่พักอาศัยอยู่กับบิดา มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ

สภาพของบิดาของนักเรียนส่วนใหญ่ยังมีชีวิตอยู่ จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 92.92 บิดาของนักเรียนที่ถึงแก่กรรม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 สภาพของมารดาของนักเรียนส่วนใหญ่ยังมีชีวิตอยู่ จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 98.23 ส่วนมารดาของนักเรียนที่ถึงแก่กรรม มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.77

บิดามารดาของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันมีจำนวนมากที่สุด คือ 90 คน คิดเป็นร้อยละ 79.65 รองลงมาบิดามารดาหย่าร้างกัน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 15.04 ส่วนนักเรียนที่บิดามารดาที่แยกกันอยู่มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 5.31

นักเรียนที่มีจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน (รวมทั้งตัวนักเรียน) 2 คน มีจำนวนมากที่สุด 77 คน คิดเป็นร้อยละ 68.14

บิดาของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำงานบริษัทเอกชนและเป็นเจ้าของกิจการ ประกอบอาชีพอิสระ มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 29.20 ส่วนมารดาของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของกิจการ ประกอบอาชีพอิสระ มีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 45.14

ส่วนระดับการศึกษาของผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 30.97 รองลงมาคือระดับอนุปริญญา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 17.71

รายได้ครอบครัวต่อเดือนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,000-30,000 บาท จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 55.75 รองลงมารายได้ต่อครอบครัวอยู่ในช่วง 30,000-50,000 บาท จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 26.55

2. ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนแต่ละคนจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบร่วมกัน ไม่สามารถแยกได้ว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบใดแบบหนึ่ง แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียน ในแต่ละรูปแบบของลักษณะการอบรมเลี้ยงดูพบว่า การอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนได้รับส่วนใหญ่มีแนวโน้มเป็นแบบประชาธิปไตยมากที่สุด รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันน้อยที่สุด

3. จากการเปรียบเทียบลักษณะการอบรมเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่าการอบรมเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับเป็นการอบรมเลี้ยงดูมีแนวโน้มเป็นแบบประชาธิปไตยมากที่สุด รองลงมาเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลรัตน์ เรือนเงิน(2547) ได้ศึกษาลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุด รองลงมาคือการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ปฏิบัติกับลูกด้วยความยุติธรรม ให้ความรัก ความเอาใจใส่ มีเหตุผล ยอมรับ นับถือในความสามารถ ให้อิสระแก่เขาในการแสดงออกทางความคิดและการกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิมล พิสุทธิพันธ์พงศ์ (2538) ที่ได้ศึกษาพบว่า ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีแนวโน้มที่จะอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานโดยรักสนับสนุนอย่างมีเหตุผล ส่วนสมคิด อิศระวัฒน์(2542) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ การเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล ให้อิสระแก่เด็กในการแสดงความคิด ได้ตอบ จะทำให้เด็กมีความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ มีความฉลาดทางอารมณ์ หรือมีลักษณะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ พ่อแม่ควรใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยให้มากที่สุด การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เป็นการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ไม่มีบทบาทมาทักทายในครอบครัว ให้ลูกมีอิสระมากเกินไปในความคิด ในการตัดสินใจปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ตามใจชอบ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เป็นการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ บังคับให้ลูกปฏิบัติตามตนเอง โอกาสที่ลูกจะแสดงออกทางความคิดและการกระทำมีน้อย เพราะอำนาจสิทธิเด็ดขาดอยู่ที่พ่อแม่

การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ถือว่ามีความสำคัญ และมีผลต่อลักษณะของลูกหลายด้าน เช่น สถิติปัญญา อารมณ์ มารยาททางสังคม สุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต เป็นต้น โดยลักษณะของเด็กแต่ละคนนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการ หรือแบบที่พ่อแม่ใช้ในการอบรมเลี้ยงดู จากการศึกษาลักษณะการอบรมเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองนั้น ผู้วิจัยคิดว่าอาจจะไม่ได้มาจากอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูเพียงอย่างเดียว แต่ต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน เช่น ลักษณะทางกายภาพ สถิติปัญญา การยอมรับทางสังคม อิทธิพลของโรงเรียน และครู เป็นต้น

ลักษณะทางกายภาพ เป็นลักษณะที่มีส่วนช่วยบุคคลเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้น เช่น ความงดงาม ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ดังที่ Secord & Jourard (อ้างใน จริญญา ขันกฤษณ์, 2543) พบว่า ความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวกับร่างกายของเขานั้น จะขัดกันกับความรู้สึกที่เกี่ยวกับตนเอง บุคคลที่มีความรู้สึกในทางลบเกี่ยวกับร่างกายของตนเอง ก็มักจะมีความรู้สึกเป็นทางลบตามไปด้วย ดังนั้น ร่างกายที่ปรากฏอยู่ในสายตาคนเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะพัฒนาการรู้คุณค่าของตนเอง

สติปัญญา สมรรถภาพและการกระทำความสามารถทั่วไปมีความสัมพันธ์กับการประสบความสำเร็จของเด็กทั้งในโรงเรียนและสังคม การประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการเรียนมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรินทร์ บุญธรรม (2543) กล่าวว่า เด็กเรียนอ่อนจะพัฒนานิสัยเป็นเด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีระดับความคาดหวังต่ำ ไม่คิดว่าตนจะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาใด ๆ ไม่ชอบแสดงตัวต่อสังคม การถูกละเลยหรือได้รับการตำหนิบ่อย ๆ ทำให้ไม่มีความภูมิใจในตนเอง และดูถูกตนเอง เห็นตนเองไม่มีค่า ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะทำให้เด็กสามารถกระทำการต่าง ๆ ได้โดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมจรรยา และความถูกต้องใด ๆ ดังนั้นสติปัญญามีผลต่อสมรรถภาพและผลการเรียน ซึ่งส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

การยอมรับทางสังคม คือการยอมรับจากสังคมและกลุ่มเพื่อน เด็กที่เป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน จะทำให้เด็กพัฒนาความมั่นใจในตนเอง มีความมั่นคง มีความภาคภูมิใจ เด็กที่เป็นมิตร มีความมั่นใจในตนเองจะมีเพื่อนมาก ยังเป็นการพัฒนาให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม เด็กที่ไม่มีเพื่อน เด็กจะรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ มีอารมณ์ขุ่นมัว หงุดหงิด และรู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่เป็นมิตรกับตน ดังนั้นการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ทางสังคม มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

อิทธิพลของโรงเรียนและครู ครูเป็นบุคคลหนึ่งที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก การที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างอิสระ โดยไม่ขัดต่อระเบียบของโรงเรียนที่วางไว้ การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้เด็กได้เกิดความรู้สึกว่าตนได้รับการยอมรับจากครู เพื่อน ๆ ในห้องเรียน จะเป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง

จะเห็นได้ว่าเด็กส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แต่ยังมีการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลางนั้น อาจเนื่องมาจากอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว หรืออาจเกิดจากการที่พ่อแม่ให้อิสระแก่เด็กในการคิดหรือแสดงออกที่มากเกินไปจนขอบเขตของความเหมาะสม จากข้อสังเกตของผู้วิจัยเห็นว่าในปัจจุบันนี้พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่ได้ใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการผสมผสานของการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบรวมกัน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดู

แบบเข้มงวดกวดขัน เนื่องจากสภาพสังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไป เป็นสังคมที่ล่อแหลมต่อการกระทำผิด และเป็นสังคมที่อันตรายต่อการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ดังนั้นพ่อแม่จึงระวังในการอบรมเลี้ยงดูมากยิ่งขึ้น จึงมีทั้งการให้อิสระในการแสดงความคิดเห็น การกระทำต่าง ๆ อย่างมีขอบเขต

ดังนั้น จากการศึกษาในครั้งนี้จึงสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นสิ่งสำคัญ ในการปลูกฝังบุคลิกลักษณะนิสัยของลูก พ่อแม่ถือเป็นแบบอย่าง และครูคนแรกของลูก เพราะพ่อแม่คือตัวแบบที่สำคัญในการเรียนรู้ ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนนอกจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละแบบแล้ว ปัจจัยอื่น ๆ ก็มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองควรให้ความรักความอบอุ่น ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ ให้อิสระแก่ลูกในการคิดและกระทำสิ่งต่าง ๆ สร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในครอบครัว ปลูกฝังให้เด็กรู้จักคิด เป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ทรัพยากรมนุษย์ของชาติจะมีคุณค่า มีคุณภาพได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับสถาบันครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม และเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดซึ่งเปรียบเสมือนเบ้าหลอมความคิด พฤติกรรมและลักษณะต่าง ๆ ของคนในสังคม ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดของครอบครัว คือการอบรมเลี้ยงดูที่ของพ่อแม่ที่พึงมีต่อบุตรหลาน การอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมทั้งทางด้านความคิด ความฉลาดและสุขภาพจิตที่ดีนั้น คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ดังนั้นพ่อแม่ ควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัว โดยการให้ความรัก ความเอาใจใส่ลูกของตนอย่างเหมาะสม ใช้เหตุผลในการอบรมเลี้ยงดูลูกของตนให้มากที่สุด โดยการเปิดโอกาสให้ลูกได้คิด และทำในสิ่งที่ตนปรารถนา ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันให้มากที่สุด เพื่อช่วยเพิ่มระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของลูก นอกจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ และการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กแล้ว สถาบันที่สำคัญอีกสถาบันหนึ่งของสังคมคือโรงเรียน ครูควรให้การยอมรับเด็กตามสภาพที่เป็นจริง ไม่ตีตราหรือไม่ให้การยอมรับเด็ก สังคมก็เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก และเยาวชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ที่มีต่อความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนในเมืองและในชนบท

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน

3. ควรทำการศึกษาโดยมีการเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองด้วย เกี่ยวกับลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ ผู้ปกครองปฏิบัติต่อลูก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น

4. ควรมีการศึกษาที่ใช้ระยะเวลามากกว่านี้ เพราะจะทำให้สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น และข้อมูลที่ได้จะมีความครอบคลุมมากขึ้นด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved